

5. Enkrat letno

Posebna izdanja Geografskega instituta "Jovan Cvijić" objavljajo znanstvene geografske monografije in doktorske disertacije. Prva knjiga je bila tiskana že leta 1949, do leta 1985 pa je izšlo že štirinindeset zvezkov. Zvezki obsegajo do dvesto strani, teksti so v cirilici s povzetki v francoskem jeziku. Študije so dopolnjene s številnimi geografskimi prilogi, tabe-

lami in obsežnimi pregledi literature in virov. Geografske monografije pretežno obravnavajo geografsko problematiko Srbije, niso pa izjema tudi študije iz ostalih delov Jugoslavije. Nekaj primerov iz vsebine zadnjih zvezkov: agrarna geografija zahodne Srbije, razvoj živinoreje v zahodni Srbiji, prebivalstvo in migracije v vzhodni Srbiji, neotektonika zahodne Srbije, mesta Črne gore, geografska študija Nikšića itd.

UJMA

Milan Orožen Adamič

V maju je bila natisnjena četrta števila revije Ujma, ki je posvečena vprašanju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Izhaja enkrat letno in ta številka je s preko 200 stranmi najdebelejša doslej. Revijo izdajata Republiški štab za civilno zaščito in Republiški sekretariat za ljudsko obrambo. Z raziskavami, poročili in drugimi prispevki so, kot doslej, sodelovali mnogi geografi.

V lanskem letu so obilne padavine v začetku julija prispevale k eni od doslej največjih naravnih nesreč pri nas. Številni usadi oziroma plazovi so razdejali in dobesedno opustošili Haloze. Poplavljala je Dravinja in tudi druge reke s pritoki. Škoda je bila izredno velika. Številni kraji so bili tudi po več dni odrezani od sveta. To je velika naravna nesreča na obsežnem območju, s širokim spletom posledic in zelo veliko materialno škodo.

Naravnim nesrečam je skupno to, da izjemen pojav, dogodek ali proces v naravi povzroči škodo z uničujočimi posledicami v določenem prostoru in

času. Glavni vzrok ekoloških nesreč pa je (za razliko od naravnih) človek, ki s svojim ne dovolj pretehtanim in neodgovornim ravnanjem, vpliva na preoblikovanje obstoječih naravnih sistemov. Onesnaževanje najrazličnejših oblik je dober primer ekološke nesreče. Ena od uporabnih definicij za ekološke nesreče je, da predstavljajo za človeka ali naravo določeno grožnjo, dogodek, pojav, ki je posledica človekove dejavnosti. Obema velikima skupinama nesreč je skupna povezanost človeka z naravo, z naravnimi danostmi, s pojavi in procesi, skratka z okoljem v najširšem pomenu besede.

Zato je pojasnjevanje vzrokov in raziskovanje naravnih in ekoloških nesreč pomemben element in temeljni kamen v razreševanju perečega problema današnjega časa: odnosa človek - okolje. Odgovoren odnos do okolja, preprečevanje in varstvo pred nesrečami vseh vrst je ne nazadnje tudi pomembno ekonomsko vprašanje, vprašanje preživetja, razvoja in prihodnosti.

5. ZNANSTVENO POSVETOVANJE GEOMORFOLOGOV JUGOSLAVIJE V KRŠKEM

Drago Natek

Od 18. do 22. junija letos smo se geomorfologi Jugoslavije zbrali v Krškem na 5. znanstvenem posvetovanju z naslovom "Geomorfologija in geokologija". Preko 70 geomorfologov, geografov,

geologov in strokovnjakov drugih strok iz Slovenije, Hrvaške, Srbije in Kosova je štiri dni uživalo v zanimivih referatih, terenskem delu in gostoljubnosti domačinov.

Glede na hiter napredek geomorfologije, vsaj v treh poglavitnih raziskovalnih središčih (Ljubljana, Zagreb, Beograd), ki prehaja preko tradicionalnih okvirov morfogeneze in glede na veliko potrebo po stikih med strokovnjaki različnih strok, katerih delo je povezano z reliefom, je organizator predlagal razširjeni krog tem. Ta naj bi poleg geomorfologije obsegal še povezanost reliefa in geomorfnih procesov z drugimi elementi pokrajine (geološka zgradba, voda, človekovo delovanje idr.). Proučevanje teh povezav, predvsem med abiotskimi elementi pokrajine, pa je delovno področje geoekologije, nove, interdisciplinarne stroke, ki se v svetu naglo razvija.

Organizator posvetovanja je bil Geografski inštitut Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, pokrovitelj pa skupščina občine Krško s predsednikom dipl.ing. Vojkom Omerzujem. Brez finančne in materialne podpore pokrovitelja, Sava-projekta iz Krškega kot soorganizatorja, Nuklearne elektrarne, Papirnice Videm in drugih delovnih organizacij sploh ne bi mogli pripraviti posvetovanja v teh sušnih časih, kljub finančni podpori Republiškega sekretariata za znanstveno dejavnost in tehnologijo.

Na posvetovanju so udeleženci predstavili 37 zanimivih referatov, ki so bili razdeljeni v naslednje tematske sklope:

- Uvodni referati (4)
- Geomorfologija, naravne nesreče in človek (7)
- Geomorfologija in voda (2)
- Recentni geomorfološki procesi (6)
- Metode geomorfološkega proučevanja (4)
- Terciarna in kvartarna geomorfologija (8)
- Geomorfologija in geološke strukture (6)

Posvetovanje je spadalo tudi v okvir praznova-

nja 100-letnice rojstva Antona Melika. V uvodnem referatu je Peter Habič predstavil pomen A. Melika za jugoslovansko geomorfologijo.

Organizator je pripravil še dve poldnevni in eno celodnevno ekskurzijo po slikovitih in geomorfološko zelo zanimivih pokrajinah jugovzhodne Slovenije (okolica Krškega in Brežic, vzhodni del Posavskega hribovja med Sevnico in Šentjurjem ter celodnevna ekskurzija po Dolenjskem).

V okviru posvetovanja je potekala tudi okrogla miza o geoekološki problematiki spodnjega Posavja, na kateri so kompetentni strokovnjaki predstavili različne vidike hudih konfliktov med naravo in človekom v spodnjem Posavju, ki so posledica naglega razvoja regije in močne koncentracije različnih dejavnosti na omejenem prostoru Krško-Brežiškega polja. V živahnih diskusijah se je izkazalo, da poglavitni problem regije ni nuklearna elektrarna, marveč do skrajnosti onesnažena Sava, kar se že odraža tudi v podtalnici, ter prekrivanje interesov prostorsko zelo zahtevnih dejavnosti na Krško-Brežiškem polju (kmetijstvo, načrtovane savske elektrarne, pridobivanje gramoza, avtocesta, hitra železnica idr.).

Posvetovanje je po mnenju vseh udeležencev zelo dobro uspelo, pokazali pa so se tudi pozitivni učinki vsakoletnih zborovanj, tako v intenzifikaciji raziskovalnega dela geomorfologov, izbiranju aktualnih tem, ki prehajajo okvirje klasične geomorfologije, uporabnosti rezultatov v praksi in, ne nazadnje, v visoki kvaliteti predstavitev referatov. Velik uspeh posvetovanja je tudi začetek dialoga med strokovnjaki različnih profilov, ki bo, upajmo, prerasel v plodno interdisciplinarno sodelovanje.

6. posvetovanje geomorfologov bo prihodnje leto pripravila Hrvaška, verjetno na Lošnju.

ODPRAVA LJUBLJANSKEGA GEOGRAFSKEGA DRUŠTVA V PROKLETJE

Drago Natek

21 članov društva se je od 29.junija do 4.julija letos udeležilo društvene odprave v Prokletije. Predvsem po zaslugi sončne uprave, ki je poskrbela za prekrasno vreme, in manj po zaslugi vodje, ki ni vzdržal do konca, je odprava kljub vsakodnevnim

težavam dobro uspela. Organizatorji upajo, da so malce preveliki fizični naporji (npr. 13 ur hoje s 25-kilogramskim nahrbtnikom v enem dnevu pri ca.25°C) že pozabljeni in da so ostali samo lepi spomini na prijetno družbo in srečanja s čudovito